

**РЕПУБЛИКА СРБИЈА
НАРОДНА СКУПШТИНА**

Посланичка група Демократска странка
6. новембар 2015. године
Београд

**РЕПУБЛИКА СРБИЈА
НАРОДНА СКУПШТИНА
БЕОГРАД**

ПРИМЉЕНО: 06. 11. 2015

Орг.јед.	Број	Прилог	Вредности
01	011-2920		

**ПРЕДСЕДНИКУ
НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ**

На основу члана 107. став 1. Устава Републике Србије, члана 40. став 1. тачка 1) Закона о Народној скупштини и члана 150. став 1. Пословника Народне скупштине, подносим ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О РЕХАБИЛИТАЦИЈИ, с предлогом да се сходно члану 167. Пословника Народне скупштине, донесе по хитном поступку.

НАРОДНИ ПОСЛАНИК

Борислав Стефановић

ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О РЕХАБИЛИТАЦИЈИ

Члан 1.

У Закону о рехабилитацији („Службени гласник РС,“ број 92/11), у члану 1. после става 3. додају се нови ст. 4. и 5. који гласе:

„Право на рехабилитацију имају сва лица која су осуђена пред преким судовима у периоду од 1941. до 1944. године.

Право на рехабилитацију немају лица која су била доносиоци репресивних уредби које су озакониле дискриминацију, прогон и убијање невиних људи, у периоду 1941. до 1944. године, као и сва друга лица која су била део квислиншког апарата у наведеном периоду.“

Досадашњи ст. 4. и 5. постају ст. 6. и 7.

Члан 2.

У члану 2. став 2. после тачке 2) додаје се тачка 2а) која гласи:

„2а) сва лица која су била доносиоци репресивних уредби које су озакониле дискриминацију, прогон и убијање невиних људи, у периоду 1941. до 1944. године, као и сва друга лица која су била део квислиншког апарата у наведеном периоду.“

Члан 3.

У члану 3. став 1. речи: „став 1.“ замењују се речима: „ст. 1 и 4.“

Члан 4.

У члану 5. после става 3. додаје се нови став 4. који гласи:

„По сили закона рехабилитују се и лица из члана 1. став 4. овог закона која су осуђена пред преким судовима у периоду од 1941. до 1944. године.“

Досадашњи ст. 4. и 5. постају ст. 5. и 6.

Члан 5.

У члану 7. тачка 2) речи: „став 1.“ замењују се речима: „ст. 1. и 4.“

Члан 6.

У члану 17. став 2. речи: „ст. 2. до 5.“ замењују се речима: „ст. 2 до 6.“

Члан 7.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“.

Образложење

I Уставни основ

Уставни основ за доношење овог закона садржан је у члану 35. ст. 1. и 2. Устава Републике Србије којим је прописано да право на рехабилитацију, накнаду штете од Републике Србије и друга права утврђена законом има лице које је без основа или незаконито лишено слободе, притворено или осуђено за кажњиво дело, и у члану 97. тачка 2. Устава Републике Србије, којим је прописано да Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог, поступак пред судовима и другим државним органима.

II Разлози за доношење закона

Уредба о преким судовима из 1941. године је репресивна уредба којом је промовисан и инспириран злочин над значајним делом властитог народа који је учествовао у ослободилачкој борби. На основу Уредбе о преким судовима у Србији је током окупације стрељано на хиљаде припадника и симпатизера народно-ослободилачког покрета. Наведену уредбу је донела Недићева влада. Квислиншка управа је правним путем током 1941. године одобрила утицај једне идеологије (национал-социјализам) док је за присталице друге идеологије који су узели учешће у ослободилачкој борби против нацистичког окупатора, одредила смртну казну. Промовисани су и спровођени прогони и убијања политичких и идеолошких неистомишљеника. Масовна хапшења и одвођење у логоре становништва поготово цивилног становништва јеврејског и ромског порекла је недопустиво и треба га осудити, односно не дозволити рехабилитацију оних који су за то одговорни. За то највећу одговорност сноси Милан Недић, председник Владе националног спаса. На подручју Србије је спроведен холокауст. Кључну улогу је имала квислиншка Недићева влада, чија полиција и жандармерија је својски помагала нацистима. Логор на Бањици је био директно под Недићевом управом. Уредбама Недићеве владе било је забрањено Јеврејима и Ромима да раде у државним службама, да буду студенти београдског Универзитета, да учествују у Националној служби рада за обнову Србије, а сва њихова имовина проглашена је власништвом Србије без накнаде. Осим Недићевих злодела, позната су и многа друга као што су и злодела Љотићевих добровољаца који су учествовали у масакру у Крагујевцу и другим градовима. Из свега напред изнетог, потребно је усвојити овај Предлог закона.

III Објашњење основних правних института и појединачних решења

Чланом 1. Предлога закона предлаже се допуна члана 1. Закона о рехабилитацији (у даљем тексту: Закон), тако што се додају два става где се једним ставом предлаже рехабилитација за сва лица која су осуђена пред преким судовима у периоду 1941. - 1944. године, а другим ставом се предлаже да право на рехабилитацију немају лица која су била доносиоци репресивних уредби које су озакониле дискриминацију, прогон и убијање невиних људи, у периоду 1941. до 1944. године, као и сва друга лица која су била део квислиншког апарата у наведеном периоду.

Чланом 2. Предлога закона предлаже се допуна члана 2. Закона, којом се наводи да се не могу рехабилитовати и да немају право на враћање имовине лица која су била доносиоци репресивних уредби које су озакониле дискриминацију, прогон и убијање невиних људи, у периоду 1941. до 1944. године, као и сва друга лица која су била део квислиншког апарата у наведеном периоду.

Чланом 3. Предлога закона врши се измена одредбе члана 3. став 1. Закона, у складу са датим предлозима.

Чланом 4. Предлога закона врши се допуна члана 5. Закона, тако што се по сили закона рехабилитују и лица која су осуђена пред преким судовима у периоду 1941. - 1944. године.

Чланом 5. Предлога закона врши се измена одредбе члана 7. тачка 2) Закона, у складу са датим предлозима.

Чланом 6. Предлога закона врши се измена одредбе члана 17. став 2. Закона, у складу са датим предлозима.

Чланом 7. Предлога закона прописано је да овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“.

IV Анализа ефеката закона

Усвајањем предложеног закона рехабилитоваће се сви они који су неправедно лишени живота.

V Процена финансијских средстава потребних за спровођење закона

За спровођење овог закона није потребно обезбедити додатна финансијска средства у буџету Републике Србије.

VI Разлози за доношење закона по хитном поступку

Доношење закона по хитном поступку се предлаже из разлога како би рехабилитацијом били обухваћени сви који су неправедно лишени живота, а истовремено се спречила рехабилитација оних који су криви за то, као и за многа друга злодела.

ПРЕГЛЕД ОДРЕДАБА ЗАКОНА О РЕХАБИЛИТАЦИЈИ КОЈЕ СЕ МЕЊАЈУ, ОДНОСНО ДОПУЊУЈУ

Члан 1.

Овим законом уређују се рехабилитација и правне последице рехабилитације лица која су из политичких, верских, националних или идеолошких разлога, лишена живота, слободе или других права до дана ступања на снагу овог закона:

- 1) на територији Републике Србије без судске или административне одлуке;
- 2) изван територије Републике Србије без судске или административне одлуке војних и других југословенских органа, ако су имала или имају пребивалиште на територији Републике Србије или држављанство Републике Србије;
- 3) судском или административном одлуком органа Републике Србије;
- 4) судском или административном одлуком војних и других југословенских органа, ако су имала или имају пребивалиште на територији Републике Србије или држављанство Републике Србије.

Право на рехабилитацију има лице из става 1. тач. 3) и 4) овог члана ако је судска или административна одлука донета противно начелима правне државе и општеприхваћеним стандардима људских права и слобода.

Право на рехабилитацију имају и лица из става 1. овог члана која се, у складу са законом и другим прописима, сматрају борцима народноослободилачког рата.

ПРАВО НА РЕХАБИЛИТАЦИЈУ ИМАЈУ СВА ЛИЦА КОЈА СУ ОСУЂЕНА ПРЕД ПРЕКИМ СУДОВИМА У ПЕРИОДУ ОД 1941. ДО 1944. ГОДИНЕ.

ПРАВО НА РЕХАБИЛИТАЦИЈУ НЕМАЈУ ЛИЦА КОЈА СУ БИЛА ДОНОСИОЦИ РЕПРЕСИВНИХ УРЕДБИ КОЈЕ СУ ОЗАКОНИЛЕ ДИСКРИМИНАЦИЈУ, ПРОГОН И УБИЈАЊЕ НЕВИНИХ ЉУДИ, У ПЕРИОДУ

1941. ДО 1944. ГОДИНЕ, КАО И СВА ДРУГА ЛИЦА КОЈА СУ БИЛА ДЕО КВИСЛИНШКОГ АПАРАТА У НАВЕДЕНОМ ПЕРИОДУ.

Право на рехабилитацију немају лица која су за време трајања Другог светског рата на територији Републике Србије лишена живота у оружаним сукобима као припадници окупационих оружаних снага и квислиншких формација.

Република Србија, у смислу овог закона, није одговорна за радње и акте окупационих снага за време трајања Другог светског рата на територији Републике Србије.

Члан 2.

Не могу се рехабилитовати и немају право на враћање имовине одузете на основу прописа из члана 2. Закона о враћању одузете имовине и обештећењу ("Службени гласник РС", број 72/11), припадници окупационих снага које су окупирале делове територије Републике Србије током Другог светског рата и припадници квислиншких формација, а који су извршили, односно учествовали у извршењу ратних злочина.

Под лицима из става 1. овог члана, односно лицима из члана 5. став 3. тачка 3) Закона о враћању одузете имовине и обештећењу ("Службени гласник РС", број 72/11) сматрају се:

1) сва лица која су одлуком војног суда или другог органа под контролом Националног комитета ослобођења Југославије од дана ослобођења одређеног места проглашена за ратне злочинце, односно учеснике у ратним злочинима;

2) сва лица која су судови и други органи Демократске Федеративне Југославије и Федеративне Народне Републике Југославије, као и Државна комисија за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача током Другог светског рата прогласили да су ратни злочинци, односно учесници у ратним злочинима.

2А) СВА ЛИЦА КОЈА СУ БИЛА ДОНОСИОЦИ РЕПРЕСИВНИХ УРЕДБИ КОЈЕ СУ ОЗАКОНИЛЕ ДИСКРИМИНАЦИЈУ, ПРОГОН И УБИЈАЊЕ НЕВИНИХ

ЉУДИ, У ПЕРИОДУ 1941. ДО 1944. ГОДИНЕ, КАО И СВА ДРУГА ЛИЦА КОЈА СУ БИЛА ДЕО КВИСЛИНСКОГ АПАРАТА У НАВЕДЕНОМ ПЕРИОДУ.

Под лицима из става 1. овог члана не сматрају се лица која су до дана ступања на снагу овог закона рехабилитована, лица која буду рехабилитована по сили закона у складу са овим законом, као и лица за која се у поступку рехабилитације утврди да нису извршила, односно учествовала у извршењу ратних злочина.

Под даном ослобођења, у смислу става 2. тачка 1) овог члана сматра се дан када су припадници Народноослободилачког покрета почели ефективно да врше власт у одређеном насељеном месту, која се касније није прекидала.

Члан 3.

Рехабилитација је утврђивање ништавости, односно непуноважности аката и радњи којима су лица из члана 1. ~~став 1.~~ СТ.1. И 4. овог закона лишена живота, слободе или других права из политичких, верских, националних или идеолошких разлога.

Правне последице рехабилитације за рехабилитовано лице и за друга лица одређена овим законом су мере уклањања и ублажавања последица ништавих, односно непуноважних аката и радњи из става 1. овог члана и обухватају право на: посебан пензијски стаж; месечну новчану накнаду (посебан додатак); здравствену заштиту и друга права из здравственог осигурања; право на враћање конфисковане имовине или имовине одузете по основу прописа из члана 2. став 1. овог закона, односно обештећење за ту имовину; право на обештећење за материјалну и нематеријалну штету (рехабилитационо обештећење).

Члан 5.

По сили закона рехабилитују се лица из члана 1. став 1. тач. 1) и 2) овог закона чија су права и слободе повређена до дана ступања на снагу овог закона, без судске или административне одлуке.

По сили закона рехабилитују се лица из члана 1. став 1. тач. 3) и 4) овог закона чија су права и слободе повређена до дана ступања на снагу овог закона, а која су судском или административном одлуком кажњена:

1) за дело које у време извршења радње није било одређено законом као кажњиво дело или казном која у време извршења дела није била прописана;

2) за кривично дело непријатељске пропаганде злонамерним и неистинитим приказивањем друштвенополитичких прилика у земљи из члана 118. став 1. Кривичног законика ("Службени лист ФНРЈ", бр. 13/51, 30/59 - пречишћени текст, 11/62, 31/62 и 37/62 и "Службени лист СФРЈ", бр. 15/65, 15/67, 20/69 и 6/73);

3) за кривично дело из члана 1. став 3. и члана 5. став 2. у вези са ставом 1. тач. 1), 3), 4), 5), 6), 11) и 12) Закона о сузбијању недопуштене трговине, недопуштене шпекулације и привредне саботаже ("Службени лист ДФЈ", број 26/45 и "Службени лист ФНРЈ", број 56/46);

4) за кривично дело из Закона о сузбијању недопуштене трговине, недопуштене шпекулације и привредне саботаже ("Службени лист ДФЈ", број 26/45 и "Службени лист ФНРЈ", број 56/46) када је против власника предузећа (радње), одговорне управе правног лица, органа или пуномоћника правног лица који су управљали предузећем или имањем у својини правног лица, повређена претпоставка невиности применом члана 11. тог закона;

5) за кривично дело из члана 2. Закона о забрани изазивања националне, расне и верске мржње и раздора ("Службени лист ДФЈ", број 36/45 и "Службени лист ФНРЈ", број 56/46), ако је учињено само радњом писања;

6) због бекства из установе за извршење санкција и других принудних мера у којој је извршавана санкција или друга принудна мера према лицу из члана 1. став 1. овог закона.

По сили закона рехабилитују се и лица из члана 1. став 1. тач. 3) и 4) овог закона која су на основу судске или административне одлуке лишена слободе под оптужбом да су се изјаснили за Резолуцију Информбироа од 28. јуна 1948. године и држана у логорима или затворима на територији Федеративне Народне Републике Југославије у периоду од 1949. до 1955. године.

ПО СИЛИ ЗАКОНА РЕХАБИЛИТУЈУ СЕ И ЛИЦА ИЗ ЧЛАНА 1. СТАВ 4 . ОВОГ ЗАКОНА КОЈА СУ ОСУЂЕНА ПРЕД ПРЕКИМ СУДОВИМА У ПЕРИОДУ ОД 1941. ДО 1944. ГОДИНЕ.

По сили закона рехабилитују се и лица која су по принципу колективне одговорности проглашена за ратне злочинце, односно учеснике у ратним злочинима, а која нису изгубила југословенско држављанство и нису извршила или учествовала у извршењу ратних злочина.

По сили закона рехабилитују се и лица којима је Указом Председништва Президијума Народне скупштине Федеративне Народне Републике Југославије У.

број 392 од 8. марта 1947. године ("Службени лист ФНРЈ", број 64/47) укинута држављанство и конфискована целокупна имовина.

Члан 7.

Захтев за рехабилитацију може поднети:

- 1) лице из члана 1. став 1. овог закона;
- 2) после смрти лица из члана 1. ~~став 1.~~ СТ. 1. И 4. овог закона, супружник, ванбрачни партнер, деца (брачна, ванбрачна, усвојена и пасторчад), потомци, преци, усвојоци, браћа и сестре, остали законски наследници, тестаментални наследници и правно лице чији је то лице било члан, односно оснивач;
- 3) правно лице чији је циљ заштита слобода и права човека и грађанина, уз својеручно потписани и од надлежног органа оверени пристанак лица из члана 1. став 1. овог закона, а у случају његове смрти, уз пристанак неког од физичких лица из тачке 2) овог члана;
- 4) јавни тужилац у случају нарочито тешке повреде начела правне државе и општеприхваћених стандарда људских права и слобода;
- 5) деца лица из члана 1. став 1. овог закона која су, за време трајања повреде права и слободе родитеља, рођена у установама за извршење санкција, односно која су у тим установама са њима провела део времена или су за то време расла без родитељског старања једног, другог или оба родитеља.

Члан 17.

Када је повреда права извршена без судске или административне одлуке, суд ће у решењу којим се усваја захтев за законску рехабилитацију утврдити да је извршена повреда права лица из члана 1. став 1. тач. 1) и 2) овог закона, као и да су без дејства одговарајуће правне последице те повреде.

Решењем којим усваја захтев за законску рехабилитацију лица из члана 5. ~~ст. 2. до 5.~~ СТ. 2. ДО 6. овог закона, суд утврђује да је одлука која је била донета против рехабилитованог лица ништава од њеног доношења, као и да су ништаве њене правне последице.

Решењем којим усваја захтев за судску рехабилитацију, суд утврђује да је одлука која је била донета против рехабилитованог лица ништава од њеног доношења, у целини или делимично, као и да су ништаве њене правне последице.

Захтев за судску рехабилитацију усваја се делимично ако је основан само у погледу неког од кажњивих дела на које се односи одлука, као и ако је основан само у погледу врсте или висине изречене казне.

Рехабилитовано лице сматра се неосуђиваним у делу у којем је усвојен његов захтев за рехабилитацију, а време трајања извршене казне сматра се неоправданим лишењем слободе.

ИЗЈАВА О УСКЛАЂЕНОСТИ ПРОПИСА СА ПРОПИСИМА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

1. Орган државне управе, односно други овлашћени предлагач прописа

Народни посланик Борислав Стефановић

2. Назив прописа

Предлог закона о изменама и допунама Закона о рехабилитацији
Proposal of the Law amending and completing the Law on Rehabilitation

3. Усклађеност прописа с одредбама Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије са друге стране („Службени гласник РС”, број 83/08) (у даљем тексту: Споразум), односно с одредбама Прелазног споразума о трговини и трговинским питањима између Европске заједнице, са једне стране, и Републике Србије, са друге стране („Службени гласник РС”, број 83/08) (у даљем тексту: Прелазни споразум):

а) Одредба Споразума и Прелазног споразума која се односе на нормативну саржину прописа

б) Прелазни рок за усклађивање законодавства према одредбама Споразума и Прелазног споразума

в) Оцена испуњености обавезе које произлазе из наведене одредбе Споразума и Прелазног споразума

г) Разлози за делимично испуњавање, односно неиспуњавање обавеза које произлазе из наведене одредбе Споразума и Прелазног споразума

д) Веза са Националним програмом за интеграцију Републике у Европску унију

4. Усклађеност прописа са прописима Европске уније

а) **Навођење одредби примарних извора права Европске уније и оцене усклађености са њима**

б) **Навођење секундарних извора права Европске уније и оцене усклађености са њима**

в) **Навођење осталих извора права Европске уније и усклађеност са њима**

г) **Разлози за делимичну усклађеност, односно неусклађеност**

д) **Рок у којем је предвиђено постизање потпуне усклађености прописа са прописима Европске уније**

5. Уколико не постоје одговарајући прописи Европске уније, са којима је потребно обезбедити усклађеност, потребно је констатовати ту чињеницу. У овом случају, није потребно попуњавати Табелу усклађености прописа.

Не постоје одговарајући прописи Европске уније са којима је потребно обезбедити усклађеност.

6. Да ли су претходно наведени извори права ЕУ преведени на српски језик?

Не.

7. Да ли је пропис преведен на неки службени језик ЕУ?

Не.

8. Учешће консултаната у изради прописа и њихово мишљење о усклађености

Не.

Потпис руководиоца органа органа државне управе, односно другог овлашћеног предлагача прописа, датум и печат

Београд, 4. новембар 2015. године

НАРОДНИ ПОСЛАНИК

Борислав Стефановић